

Телепортиране в бъдещето

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Корекция миналото, управление на настоящето, предвиждат бъдещето, гласи съветът на Сенека. Да предвидиш бъдещето, обаче, не означава просто да надникнеш напред във времето и пасивно да чакаш то да се случи.

Хора с паранормални способности, учени, футуролози и технократи опитват да предскажат бъдещето на човечеството. Бизнесът харчи огромни пари, за да разбере кои области в приложните науки ще донесат открития, които биха могли да се използват в направата на някой хитов продукт. Ако разпознае кои ще са технологиите на бъдещето, компанията може само за няколко години да се превърне в лидер на пазара. Или напротив, да се разори, просто защото нейните анализатори не са имали

Сетива за най-важните тенденции

Nokia например познава и главо-замайващия успех, и загубата на технологичното състезание.

Въпросът е дали футуролозите и фантастите имат способността да виждат в бъдещето и да се „телепортират“ в него, или те са своеобразни архитекти на предстоящото, какъв е шансът идеите им да се реализират по очаквания начин или пък да не получат развитие... Така например още в края на 80-те години на миналия век се е смятало, че трябва да се инвестира в нови превозни средства, но и до днес „зелените“ електромобили не успяха да изместят двигателите с вътрешно горене. Нито пък се появи успешен прототип на летящ автомобил,

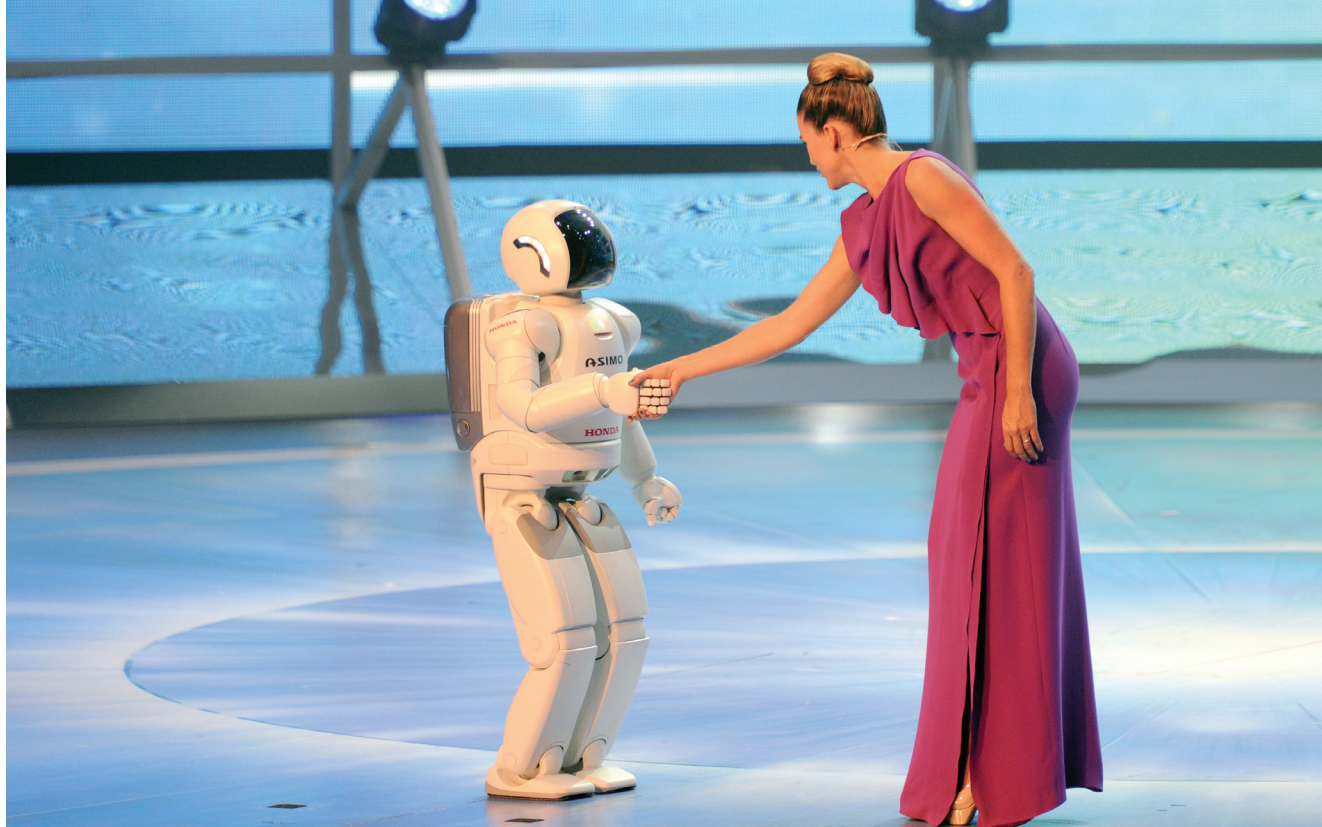
Ако внимателно използваме прогнозите, бихме могли да влезем в информационната ера през парадния вход и да построим едно по-добро настояще

каквито предвиждания имаше през 70-те години, макар отгелни ентузиаста да се изкушиха да създадат кола птица. В самото начало на XXI в. никои не можеше да си представи, че смартфоните с тъчскрийн толкова бързо ще завладяват пазара, но това вече е факт. Не е работа на потребителите да знаят какво искат, казва Стив Джобс. Но кой всъщност определя посоката? Излиза, че

решаваща роля в развитието има невидимата ръка на пазара и на технологиите.

Редица автори са изкушени да очертаят възможното бъдеще на човечеството, но когато преди години един фантаст прави преглед на сбъднатите прогнози на най-известните автори в областта на научната фантастика, установява, че от 108 прогнози на Жул Верн, 10 не са осъществени, от 86-те предвиждания на Хърбърт Уелс 77 са факт в реалността, а при Александър Беляев от 50 прогнози само 3 не са намерили реализация. Това, разбира се, не означава, че времето им никога повече няма да гоиде.

Твърди се, че в сравнение с научната фантастика футуро-

Роботите все още не са част от ежедневието на хората, но разработките са все по-обещаващи

логията в по-малка степен е в състояние да предвиди дългосрочното бъдеще. Причината е в това, че футуролозите екстраполират съществуващите тенденции. Те често грешат, защото тенденциите може да бъдат прекъснати в резултат на възникващи качествени скокове. И излизайки извън пределите на близката екстраполация, прогнозистът изпада в ролята на аматьора фантаст: той не разполага с научни методи и необучената му фантазия не може да премине психологическата бариера. Научната фантастика обаче, знаейки за тенденциите, предвижда качествените скокове в развитието. Прогнозирането е свързано с усърден труд. Жул Верн например е оставил картотека от 20 хиляди тетрадки. Малцина автори могат да се похвалят със същото. Всичко това поставя въпроса има ли надежден начин да се надникне в бъдещето, или то в крайна сметка е плод на руслото, в което човечеството ще влезе след

РЯЗЪК СКОК В РАЗВИТИЕТО

или пък в резултат на човешкото усърдие в определена насока. Известен отговор в това отношение дава „Пазарът на предсказания“ - той помага да се оформи визия, която има голям шанс да се случи. Конкретиката остава в ръцете на изобретателите,

на бизнеса, на политиците и на всеки, чието усилие дава проекция върху развитието.

„През 2013 г. да живееш на Земята ще е много по-приятно, отколкото преди половин век. Автомобилите ще са оборудвани с електронна навигация и водачът ще може изцяло да разчита на автопилота. Видеотелефонът ще е нещо обичайно и събеседникът ще може да се вижда не само на телефона, но и като триизмерна холограма. Вестниците, които пощальонът носи, ще съдържат само онези елементи, които са от интерес за абонатите. Но най-важното ще са роботите! Те ще са навсякъде: полезните асистенти ще готвят, ще чистят къщата, ще помагат при отглеждането на децата, ще са основна работна ръка във фабриките...” Тази картина е нарисувана преди четвърт век от в. Los Angeles Times по прогнози на футуролозите.

Виждаме, че засега автопилотът в личния автомобил, холограмите и роботите не са част от всекидневието ни. Все още се правят опити човекоподобен робот да ни предложи достойна отмяна въкъщи. Роботизирани системи има в немалко предприятия, макар да не са като киборгите, които някога хората си представяха като неизменна характеристика

на бъдещето. Прави впечатление, че някои от

ТЕХНОЛОГИЧНИТЕ ДОСТИЖЕНИЯ

са точно предсказани: мобилните връзки, GPS, персоналните компютри. Някои ключови технологии като интернет не бе предвидено да придобият такава масовост, а значението на други, сред които робототехниката, бяха силно преувеличени. Това разкрива един от най-големите недостатъци на футурологията: прогнозите се основават на търсенията на учените към момента на прогнозата. Но и най-обещаващите посоки в развитието може утре да стигнат до задънена улица. Предсказанието в техническата и в научната област са нещо много рисковано – пътят често изглежда кратък, но се оказва, че понякога погводните камъни са непреодолими. През 60-те години на миналия век много учени прогнозираха скорошно овладяване на термоядрения синтез, но въпреки че са изразходвани много средства и усилия, човечеството не можа да направи крачка напред и да загърби атомната енергия и конвенционалните източници. И сега термоядреният синтез си остава мечта за учените и проблем за физиците. Върху него обаче продължава да се работи и в близко >

Автономните автомобили са част от предвижданията на футуролозите. Очаква се до десетилетие да са по-масово явление

бъдеще се очаква научен резултат.

Темповете на иновациите

В сферата на технологиите се ускоряват и предстоят революционни промени в начините, по които хората ще взаимодействат с околния свят в следващите години. Скоро всеки човек на нашата планета ще има персонален цифров помощник – нанотрансплант, прикрепен зад ухото и непрестанно взаимодействащ с „глобалния мозък“, предвижда британският футуролог Рей Хамънг. Според него в момента Google е нещо като бета-версия на този „глобален мозък“.

Вече започва да се събъдва новата дългосрочна прогноза на футуролога Алвин Тофлър, направена преди три години, че Африка е континентът, на който ще има постоянен икономически растеж. Именно там вече виждаме появата на новите технологични „тигри“. Ще припомним, че още в началото на 70-те години на миналия век Тофлър прогнозира, че науката и технологиите ще се развият толкова бързо, че повечето хора няма да могат да осъзнаят информацията и ще са склонни да се „откъснат“ от реалния живот. Той предвиди бързината при предаването на информацията и ускоряването на ритъма на природните бедствия.

Холограмите засега са основно филмов сюжет - на снимката - кадър от „Железният човек 2“ с Робърт Дауни младши

„Третата вълна“ (1980) на Алвин Тофлър описва третия етап от развитието на човешката цивилизация. След първата вълна – аграрната, и втората – индустриалната, развитието на човечеството е поставено в условията на една постоянно променяща се среда на работа, учение, общуване и забавления, която до неузнаваемост ще промени живота. За следващите 4 десетилетия основаният от него консултантски офис Toffler Associates прогнозира, че заради развитието на алтернативните форми на енергия ще има губещи в следващия „поствъгледороден“ свят. Християнството ще се разпространи в страните от Юга, докато все повече мюсюлмани ще емигрират в страните от Запада. Климатичните промени ще предизвикат конфликти, а топенето на ледниците ще доведе до откриване на нови петролни и минерални богатства. Увеличаването продължителността на живота ще е в основата на значително по-големи разходи за медицински грижи за

възрастните хора. Жените ще заемат важни постове, като това ще е по-често срещано, откогато и да било. Краудсорсинг (англ. crowdsourcing), или използването ресурса на тълпата, ще придобие масовост. Сред големите заплахи на бъдещето ще са „киберпразхът“, който събира данните по сървърите при натрупващото се пресищане с информация, и

„Остарялознанието“

или познанието, което непрестанно губи актуалност, тъй като промяната се ускорява и знанието все по-бързо трябва да се обновява. В „Шок от бъдещето“ Алвин Тофлър предвиди, че технологията, културата, а и самият живот ще се развият толкова бързо, че правителствата, политиките и регулаторите няма да могат да са в крачка. Сега това важи с още по-голяма сила.

Организационните структури трябва да бъдат внимателно огледани и преправени. Голяма част от световната икономика е построена по индустриален модел, но той просто не работи в информационно центрираното общество. Най-голямото предизвикателство е да разберем, че старите правила не важат за бъдещето, посочват от Toffler Associates. Всъщност световната криза отчаяно се опитва да ни покаже май точно това.

Ако внимателно използваме прогнозите, бихме могли да вземем в информационната ера през парадния вход и да построим едно по-добро настояще. Та нали Алберт Айнщайн бе казал: „Никога не мисля за бъдещето – то идва достатъчно скоро.“ И докато четете този материал, бъдете сигурни, че нещо вече се е променило...